

Årsrapport 2019

Årsrapport 2019 Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Årsrapport 2019 for Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) består av sammendrag av forvaltningens drift, med balanse- og resultatregnskap, noteopplysninger og revisjonsberetning.

Årsrapport 2019

Årsrapport 2019 Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Lokal forvaltning av fisket i Tanavassdraget

Forskrift om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget ble vedtatt 4.02.2011 av Kongen i Statsråd.

Forskriften hjemler et lokalt forvaltningsorgan for Tanavassdraget, Tanavassdragets fiskeforvaltning - TF. Forvaltningsoppgaver er bl.a. tilrettelegging av fisket, fiskeoppsyn, fangstrapportering og salg av fiskekort, informasjon mm. Regler for fisket etter laks i vassdraget følger imidlertid i all hovedsak av en norsk-finsk overenskomst.

Tanavassdragets fiskeforvaltning – Deanučázádaga guolástanhálddahus

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) består av ni medlemmer med personlig stedfortredere. Fiskeberettigede velger fem medlemmer, mens kommunestyrene i Tana og Karasjok oppnevner to medlemmer hver blant personer med rett til stangfiske.

Årsrapport 2019



Tanavassdragets
fiskeforvaltning (TF)
forvalter fisk og fisket i
Tanavassdraget.

TF er opprettet i 2011
etter hjemmel i sær-
forskrift.

Fiskeregulering

Arbeidsgruppa for forvaltning

Høsten 2017 ble det etablert en permanent arbeidsgruppe for forvaltningen av Tanavassdraget. Grappa skal utarbeide forvaltningsplan for Tanavassdraget¹. Grappa har åtte representanter, to fra myndighetene fra Norge og Finland, og to fra lokalt hold i begge land. TF har valgt Reidar Varsi og John Nystad til å være lokale representanter på norsk side.

Grappa har følgende mandat:

- Foreslå en forvaltningsplan for laksebestandene og eventuelle justeringer av planen;
- Forberede evaluering av forvaltningsplanen om nødvendig;
- Forberede årlig vurdering av effektene av fiskereglene;
- Forberede årlig vurdering av behovet for å vedta bestemmelser som fraviker fiskereglene hvis nødvendig;
- Foreslå rutiner for å stoppe eller begrense fisket når særskilte situasjoner tilsier det;
- Vurdere bruken av tradisjonell kunnskap;
- Identifisere relevante sosiale, kulturelle og økonomiske virkninger av foreslåtte tiltak

I 2019 har arbeidsgruppa avholdt 4 møter. TF deltok ved møtene i januar, mai og i november måned. I mai måned ble TF kjent med at sørfinske hytteeiere kan drive videresalg fra «hyttekortkvoten», som også gjelder for fiske fra båt på norsk side. Som følge av dette meldte TF fratreden fra arbeidsgruppa i juni måned.

TF kan på ingen omstendigheter akseptere at sørfinske hytteeierne fritt kan utøve spekulasjon med vår fiskerett på norsk side av grensen.

Ved brev av august til TF understreker Klima- og miljødepartementet at de tar situasjonen alvorlig. Departementet har derfor en pågående korrespondanse med finske myndigheter for å få klarhet i situasjonen og omfanget av utleiepraksisen, og hvordan dette stiller seg i forhold til avtalen.

Til møte i november valgte TF å delta igjen i arbeidsgruppas arbeide, med bakgrunn i de signalene som er kommet både fra finske og norske myndigheter fører til at de finske hytteeiernes vilkår til egen kortkvote skal vurderes på nytt.

TF vil i sin eventuelle videre deltakelse i denne gruppa legge særlig vekt på at den fremtidige forvaltningen også må legge vekt på tradisjonelle forvaltningsprinsipper, ikke minst når det gjelder bekjemping av predatorer, og at Naturmangfoldlovens prinsipper legges til grunn.

Etter planen skulle forvaltningsplan for Tanavassdraget være sendt på høring, men ferdigstillingen av planen ble forsinket.

Organiseringen av arbeide med forvaltningsplanen etter avtalen mellom Norge og Finland, vurderes å være ressurs – og kostnadskrevende.

¹ Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget 2017, jf. artikkel 4.

Årshjulet for forvaltningen av Tanavassdraget

Som følge av etableringen av Tanaavtalen har forvaltningen av Tanavassdraget kommet inn i et fast årlig mønster. Basert på ny informasjon om bestandssituasjonen og erfaringer fra fisket er det mulig å gjøre endringer i forskriftene fra det ene året til neste. Ønsker om endring legges frem i forvaltningsgruppa, og det forhandles frem løsninger som er i tråd med Tanaavtalen, samt er akseptabel for partene. Resultatet legges frem for myndighetene i begge land. Vedtakene fra det norsk-finske møtet sendes deretter på høring før endelige forskrifter blir vedtatt innen 1. april.



Fig 1: Årshjulet for forvaltningen av Tanavassdraget under Tanaavtalen (2016): 1) Fiskesesongen og oppgangsovervåkingen foregår i hovedsak fra juni og ut august, 2) fangstdata og data fra oppgangsovervåking leveres til overvåkingsgruppa senest 15. november, 3) overvåkingsgruppa leverer bestandsvurdering til arbeidsgruppa for forvaltning-forvaltningsgruppa innen 15. desember, 4) Forvaltningsgruppa leverer ønske om eventuelle endringer i fiskeforskriftene til begge lands myndigheter (Klima- og Miljødepartementet i Norge) basert på blant annet bestandsdataene innen 15. januar, 5) myndighetene og de lokale rettighetshaverne møtes i et felles norsk-finsk møte hvor man blir enige om hvilke av de foreslåtte endringene som er akseptabel, 6) forskriftsendringene sendes ut på høring, 7) justerte forskrifter trer i kraft senest 1. april.

Endringer i fiskeforskriftene

Endringer fiskereglene ble gjennomført ved forskrift om endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 557 om fiske på Tanavassdragets grenseelvestrekning, forskrift 11. mai 2017 nr. 558 om fiske i Tanavassdragets nedre norske del, forskrift 11. mai 2017 nr. 559 om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka

Endringer i forskrift for fiske på Tanavassdragets grenseelvestrekning ble realisert før sesong 2019:

- Grenseelvestrekningen på norsk side ble delt inn i 3 soner for strandfiske og 4 soner for båtforfiske.
- Det ble opprettet en egen korttype på grenseelvestrekningen for fiskere som skulle ha med barn.
- Ved båtforfiske må alle som deltar i fiske ha fiskekort, inkludert den som ror (presisering).

- Fredningssonene i sideelvmunningene justert.
- Garnfiske etter andre fiskearter enn laks, sjøørret og sjørøye er tillatt fra og med 20. mai til og med 15. juni.
- I garn til fiske etter laks, sjøørret og sjørøye er det bare tillatt å bruke tråd av hamp, bomull, nylonbindetråd eller spunnet nylon (nylon, perlon, terylene). Ved bruk av spunnet nylon skal tråd ha tynnere enkeltfilamenter enn 8 denier. Det er ikke tillatt å bruke gjennomiktig materiale, som monofilament nylon.
- Fangstrapportering for lokale; minimum to ganger i løpet av sesongen 8. juli og 1. september.

Endringer i forskrift om fiske i Tanavassdragets nedre norske del:

- Det er tillatt å bruke mark som agn på strekningen fra grensen mellom elv og sjø til Langnes.
- Fredningsdøgnet (søndag-mandag) fjernet for fiske i Tanamunningen i første del av sesongen.
- Fredningssonene i sideelvmunningene justert.
- Garnfiske etter andre fiskearter enn laks, sjøørret og sjørøye er tillatt fra 20. mai til og med 15. juni.
- Det er forbudt å fiske eller sette ut redskap fra båt med motoren i gang, og fra båt som er ankret opp, med unntak for *stangfiske* på strekningen mellom grensen mellom elv og sjø og Langnes.
- Fangstrapportering for lokale; minimum to ganger i løpet av sesongen 8. juli og 1. september.

Endringer i forskrift om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka:

- Kvote på maksimalt antall fiskedøgn for fiske etter laks, sjøørret og sjørøye i hver av de norske sideelvene, til sammen maksimalt 1 600 døgn i sideelvene som har begrensning.
- Fiske fra båt og fra strand utenfor elvemunningen til lakseførende sideelver i et område som strekker seg fra 50 m oppstrøms til 100 m nedstrøms fra sideelvas nærmeste elvebredder og på tvers av den aktuelle sideelva.
- Fiskesesong for tilreisende fiskere er fiske med stang og håndsnøre tillatt fra 10. juni til 10. august i alle fiskesonene.
- Fisketid pr. uke for alle fiskere er fra mandag kl. 18 til søndag kl. 18.
- Garn- og trådbestemmelsen for fiske etter laks og sjøørret er den samme som i bestemmelsen for nedre norske del og for grenseelvdelen.
- Fangstrapportering for lokale; minimum to ganger i løpet av sesongen 8. juli og 1. september.

Fisk og fisket

Organisering av fiskekortsalg

TF inngikk før sesongen 2016 avtale med det Lakselvbaserte firmaet Fortuna Software som leverer salgs- og fangstregistreringssystem. Lokale fiskere fikk da for første gang anledning til å kjøpe fiskekortet sitt på nett. Ordningen ble utvidet til å gjelde kort for tilreisende fiskere på grenseelv-strekningen i 2017. Ettersom det ble satt et tak på antall fiskedøgn for sideelvene, ble det åpnet for forhåndssalg av disse kortene på nett i 2019. Tilreisende fiskere som kjøpte kortet sitt på nett måtte aktivere dette hos et av 14 utsalgssteder på norsk og finsk side av Tanaelva. Denne ordningen ble satt i verk blant annet for å sikre at fiskerne hadde desinfisert utstyret sitt og kjøpt fisketrygd til staten før de satte i gang med fisket. Alle fiskere kan også kjøpe kort over disk på et av utsalgsstedene, men det er kun utsalgsstedene på norsk side som selger lokale kort og kort for norske deler av vassdraget, dvs sideelver og nedre norske del av Tanaelva.

Kortpriser

Kortordningen for lokale fiskere ble videreført. Lokale fiskere kan kun kjøpe sesongkort for Tana, eller Karasjok kommune til 350,-, eller kort for hele vassdraget til 600,-. Ungdom fra 16-18 år kan kjøpe kort for hver kommune (100,-) og for hele vassdraget (200,-). Barn og ungdom inntil fylte 16 år ble oppfordret til å skaffe gratiskort.

Tilreisende fiskere – norsk side

Alle som ikke er fast bosatt i Tana eller Karasjok kommune, eller ved lakseførende sideelv i Kautokeino kommune, regnes som tilreisende fiskere, og kan kun kjøpe døgncort for Tanavassdraget. Det er videre kun personer som er fast bosatt i Norge som får kjøpe kort for lakseførende sideelver på norsk side, med unntak av Kárášjohka nedenfor Skádigeačči, hvor kortsalget er åpent for alle.

Under Tanaavtalen (2017) er det satt et tak på tilgjengelige fiskedøgn på riksgrensen; total en kvote på 22 000 fiskedøgn, halvparten avsatt for båtfiske og halvparten for fiske fra strand. Kortkvoten er igjen delt på to, slik at norsk side har 5 500 fiskedøgn tilgjengelig for fiske fra egen strand, og 5 500 fiskedøgn for båt. I 2019 ble de tre nederste strandsonene slått sammen slik at kvoten ble delt på 4 båtfiskesoner og 3 strandfiskesoner på norsk side. Fiskedøgnene er også fordelt ukesvis.

Foran sesong 2019 ble det også satt et tak på antall tilgjengelige fiskedøgn i norske sideelver. Ordningen kom i stedet for ulikt antall sesonglengde og dager tilgjengelig pr. uke, som i 2017-2018.

Prisen på fiskedøgnene på grensen ble skrudd betydelig opp foran 2017-sesongen, men er siden holdt på samme nivå. Før 2019 ble Bavvtajohka igjen opprettet som et eget kort.

Døgncortprisene i sideelvene varierer mellom kr. 300 – kr. 450 pr. døgn. I den nedre norske delen av Tanaelva og i norske sideelver fikk ungdommene kjøpe døgncort for 100,-. I Tanaelva utenom Tanamunningen var prisen 500,- pr. døgn for fiske fra strand, og kr. 800,- pr. døgn for fiske fra båt. På grenselvstrekningen kan ungdommer fra fylte 16 år, og frem til fylte 18 år, kjøpe kort til halv pris, dvs 400,- for båtkort og 250,- for strand. Barn frem til 16 år skal ha gratiskort. Kort for Tanamunningen koster 250,- pr døgn.

Solgte fiskedøgn

Det ble solgt 7 316 fiskedøgn på norsk side av Tanavassdraget i 2019, inkludert 242 gratiskort til barn under 16 år. Flest kort ble solgt til Tanaelvas grenseelvdal; 5 539 fiskedøgn, 1 777 ble solgt til helnorske deler av vassdraget. Kortene var fordelt på 20xx tilreisende fiskere.

Salget av døgncort på norsk side av Tanavassdraget hadde en historisk topp i 2002, med totalt 9 055 solgte fiskedøgn. Etter 2002 gikk kortsalget betydelig tilbake år for år frem til at Tanaavtalen endret forutsetningen for kortsalget i 2017. Bunnotering kom i 2016, da det ble solgt kun 2 609 fiskedøgn på norsk side av vassdraget, nedre norske del av Tanaelva og norske sideelver inkludert (fig 2).

Solgte fiskedøgn pr sone

Det ble solgt fiskedøgn i til sammen 22 ulike fiskesoner på norsk side av vassdraget i 2019. Vi kan dele sonen inn i tre kategorier; nedre norske del av Tanaelva, riksgrensestrekningen og norske sideelver. For nedre norske del er det nyttig å se på Tanamunningen for seg selv siden fisket her er nærmet et rent sjørretfiske.

I 2019 ble 76 % av solgte døgn på norsk side solgt til grensestrekningen. Antall solgte døgn der ble redusert med 6 %. I norske sideelver økte salget med 34 %, i Tanamunningen var det også en liten økning med 9 %, mens salget i nedre norske del ble det redusert med 17 % (fig 2).

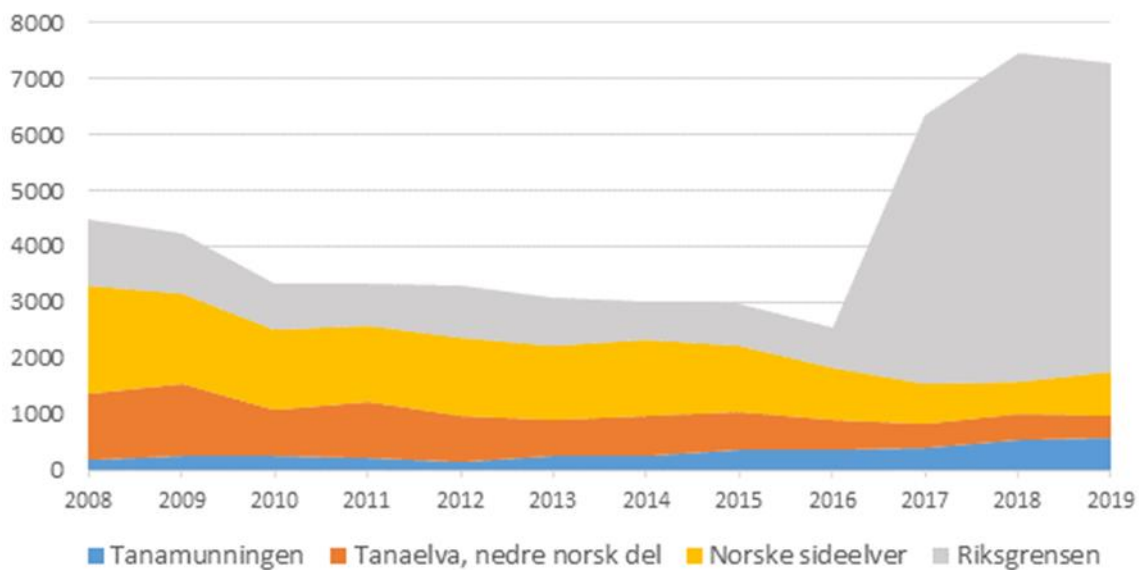


Fig 2: Antall solgte fiskedøgn til tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget i perioden 2008-18, her fordelt på de fire hovedområdene norske sideelver, riksgrensestrekningen, nedre norsk del av Tanaelva og Tanamunningen (sjøørretfiske).

Det er særlig to sideelver som er populære blant tilreisende fiskere; Máskejojka/Masjok, og øvre del av Kárášjojka (ovenfor Skáidegeačči). Det er satt en kvote på 350 fiskedøgn i hver av dem, og det ble solgt henholdsvis 316 og 246 fiskedøgn til de to elvene. Den tredje mest populære sideelva var Láksjojka. Hele kvoten på 100 fiskedøgn ble solgt ut allerede midtveis i sesongen. Iešjojka var tidligere en relativt populær elv, men etter at elva var stengt for tilreisende fiske i 2016, er det kun solgt 20-30 døgn årlig. Fisket i elva har vært dårlig over flere år, noe som gjør sitt til at kortsalget går tregt (fig 3).

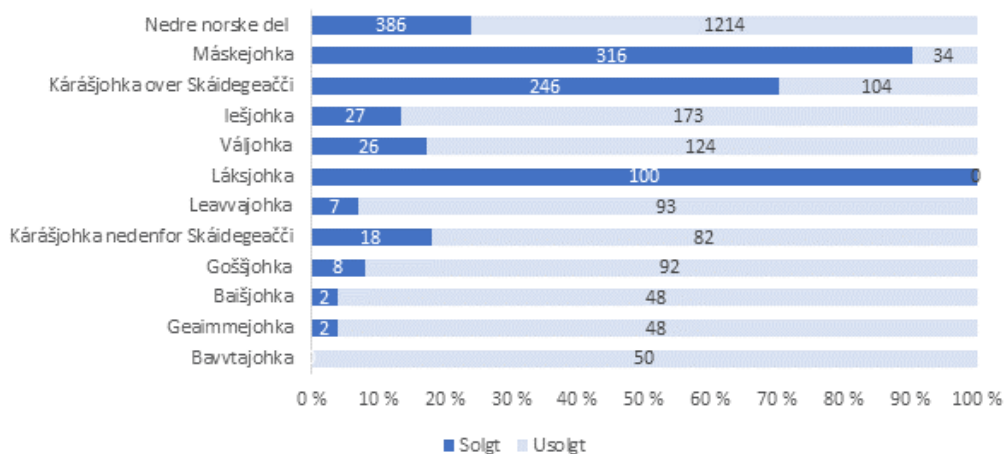


Fig 3: Andel av kortkvote til nedre norske del og de ulike norske sideelvene som ble solgt. Kort sonene med flest tilgjengelige døgn er sortert øverst i tabellen; Nedre norske del (1 600 døgn), Máskejojka og øvre del av Kárášjojka (350 døgn), osv. Antall solgt kort er oppgitt i den mørke delen av søyla, og antall tilgjengelige, usolgte kort er oppgitt i den lyseblå delen av søylene.

Det ble solgt 5 539 fiskedøgn til fiskere over 16 år av den norske kvota på 11 000 kort, dvs at 50 % av kvota ble solgt. Det ble solgt en betydelig større andel av båtiske kortkvota enn strandfiske kortkvota, henholdsvis 64,7 % og 34,7 %.

Det ble solgt 1 339 kort til lokale fiskere. Av disse ble 224 kort solgt til fiskere med laksebrev (garnrett), eller personer som hadde leid lakserett for et år.

Vannføring og fiskeforhold

Etter en varm siste halvdel av april smeltet snøen i Tanadalen, og isen gikk av elva rekordtidlig. Isgangen gikk fra Levajok til Storfossen allerede 25. april. Sommeren ble kjølig, og det var relativt høy vannføring i første del av sesongen. Fra midten av juli ble det derimot spesielt lav vannføring som ikke ga gode fiskeforhold, og som gjorde det vanskelig å ferdes med elvebåt i sideelvene.

Fangst

Det ble det fanget 40 tonn laks i Tanavassdraget i 2019, noe som er en betydelig reduksjon i forhold til 2018 (50 tonn), og den desidert minste fangsten i perioden det er beregnet samlet fangst for vassdraget (1972-2019). Smålaksen sviktet fullstendig, og det var dessuten svært lite førstegangsgytende storlaks i fangstene. Fangsten av mellomlaks var som ventet relativt god etter at oppgangen av smålaks var god i 2018. Gjennomsnittvekta var 4,4 kg, noe som er høyere enn et normalår.

Det ble fanget mest laks i det norske fiske (52,5 %), og det ble fanget klart mest laks på stang, 65 % basert på vekt. Det fanges som regel mest laks på stang, men det er sjeldent at overvekten er såpass stor.

Fisket var såpass dårlig at det kom innspill fra fiskere i Karasjok om å runde av fiskesesongen allerede midtveis i juli.

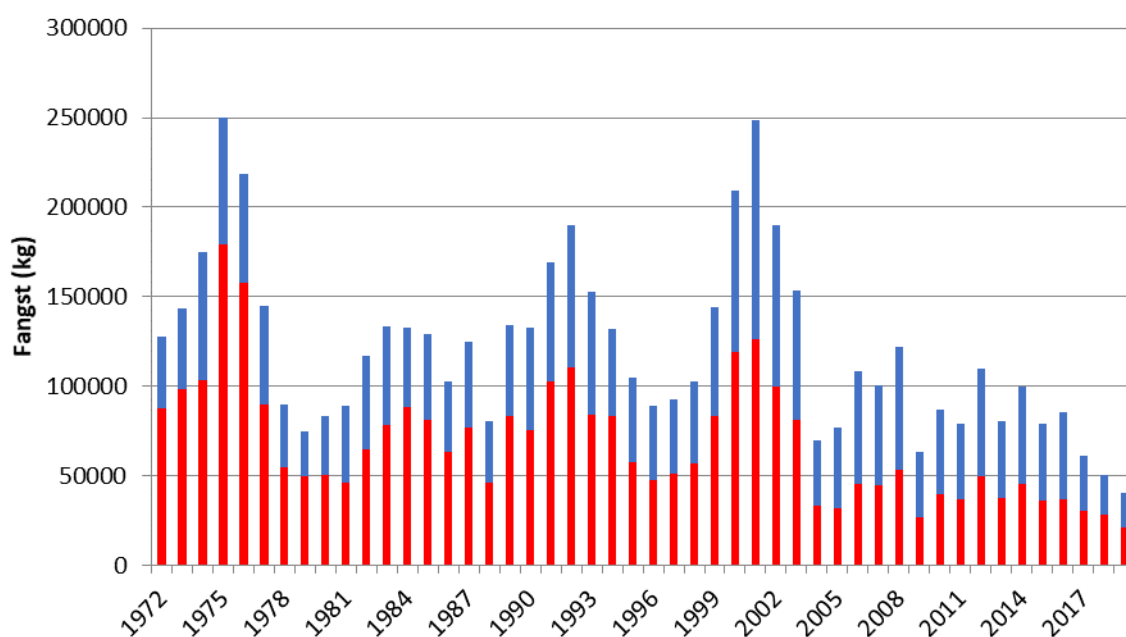


Fig 4: Beregnet fangst av laks i Tanavassdraget i perioden 1972-2019, fordelt på norsk og finsk fangst. Metoden for innsamling av fangsten har blitt endret flere ganger i løpet av perioden, og rapporteringsandelen var lavere tidlig i perioden. Fangsten fra første del av perioden er derfor ikke direkte sammenlignbar med fangsten i de senere årene. Både fiskereguleringene og det faktiske fisketrykket har dessuten endret seg betydelig i perioden, noe som gjør at utviklingen ikke nødvendigvis gjenspeiler bestandsutviklingen.

Oppgangen og fangsten av pukkellaks (russerlaks) var derimot eksepsjonelt stor i forhold til de siste årene. Også i 2017 kom det riktignok opp store mengder pukkellaks, og da kom dette helt overraskende på fiskere og forvaltning. Den store oppgangen i 2019 var ventet siden pukkellaksen har en toårig syklus. Fangsten av pukkellaks i 2019 var 2,8 tonn og 2 049 individ, og i 2017 var fangsten 3,5 tonn. Det ble fanget klart mest pukkellaks på finsk side i 2017, mens det i 2019 ble fanget mer enn 2/3 i det norske fiske.

Fra sonarovervåkingen er det estimert at det passerte henholdsvis 4 500 og 350 pukkellaks forbi sonarene i Tanaelva (Polmak) og Anárjohka. Pukkellaksen er en stillehavslaks som er etablert i russiske elver etter et omfattende etableringsprosjekt. Den er uønsket i norske elver siden det er en innført art.

For detaljer angående fangst og fiskekortsalg; se fangstrapport tilgjengelig på www.tanafisk.no

Overvåking av laksebestanden

Det ble gjennomført overvåking av lakseoppgangen med sonar og video i Tanaelva og en rekke ulike sideelver i 2019. Sonarovervåkingen i Tanaelva, ved Polmak, var i drift for andre året på rad. Det var Finsk Naturressursinstitutt (Luke) som sto for gjennomføringen der, mens TF bidro med logistikken og oppsett av ledegjerder. Som i 2018 var Nils Roald Porsanger ansatt av TF for å sette opp ledegjerdene, og følge dem opp i løpet av sesongen. Mannskap fra oppsynet bidro også i til denne oppgaven.

Alle de tre store tilløpselvene (Karášjohka, lešjohka og Anárjohka) ble overvåket med sonar. Sonaren i Kárášjohka var som tidligere plassert ved Beskkenjárg/Heastanjárga, og som i fjor var det Norsk institutt for naturforskning – NINA som var ansvarlig for driften. Oppsynet deltok i riggingen og sto for tilsynet på lokaliteten i løpet av sommeren. Sonaren i Anárjohka ble som i 2018 plassert like ovenfor utløpet av sideelva Karigasjoki/Gáragasjohka, og det var Luke som var ansvarlig her.

TF hadde for første gang ansvar for en egen oppgangstelling, nemlig en sonarovervåking av lešjohka. Sonaren var utlånt fra Luke, og produsenten Simsonar fungerte som konsulent for overvåkingen. De var ansvarlig for oppsettet og fulgte tellingen fra Finland. Det var også Simsonar som sto for gjennomgangen av datamaterialet utover høsten. Oppsynet fulgte opp sonaren underveis, og dette ble en betydelig oppgave ettersom det var en del problemer med strømmtilgangen. TF ansatte Edvard Nordsletta og Ingvald Asen til å sette opp ledegjerder og følge dem opp i løpet av sesongen.

Erfaringene fra prosjektet var at TF har forutsetninger for å ta på seg denne typen oppgaver. Forutsetningen er støtte fra konsulenter, f. eks Simsonar. Det tar tid å bygge erfaring for å analysere materialet. Man fikk noen dyrekjøpte erfaringer angående tekniske løsninger og strømmtilgang. Lokaliteten var velegnet, men man bør ha et eller flere kamera på tverrsnittet for å kunne si mer om hvilke fiskearter som passerer. Det var mye fisk på størrelsen med smålaks som passerte, eller vandrer

frem og tilbake forbi lokaliteten. Basert på fangsten i lešjohka skal det ha vært svært lite smålaks der i år, så det er sannsynlig at det var andre arter som harr, ørret og kanskje pukcellaks som ble registrert.



Overvåkingslokalitet i lešjohka sommeren 2019. Her er ledegjerdene plassering av sonar og overvåkingsområde (sonarvindu) markert. Registreringen pågikk fra 8. Juni til 2. September. Det var en del strøbrudd underveis, men oppgangen i disse periodene er estimert. Samlet oppgang i perioden er estimert til 656 laks, hvorav 34 % var over 3 kg.

I tillegg til sonarovervåkingen ble den årlige videoovervåking av oppgangen til Utsjoki på fisk side (2002-) og Lákšjohka på norsk side (2009-) videreført. Luke gjennomførte også gytefisktelling i de to småelvene Akujoki og øvre Polmakelv.

Felles for alle registreringene, var en betydelig reduksjon i oppgang av laks i forhold til 2018. Den estimerte oppgangen forbi Polmak var henholdsvis 32 500 og 21 000 i 2018 og 2019. Oppgangen til Kárášjohka var 2 962 og 1 343, og oppgangen til Anárjohka var 2 848 og 1 593 de to årene.

Luke fulgte også opp ungfiskregistreringen sin i Tanaelva, Anárjohka og Utsjoki, en tidsserie som strekker seg tilbake til 1970-tallet.

Fangststatistikken og skjellprøveinnsamlingen er to svært viktige element i overvåkingen av tanalaksen, og dette er TF sitt ansvar på norsk side.

Bestandsstatus for laksebestandene

Årets bestandsvurdering viste at det manglet om lag 30 tonn hunnlaks ved gyting i Tanavassdraget i 2019 for å oppnå gytebestandsmålet. Det var spesielt i de tre store tilløpselvene Anárjohka, Kárášjohka og lešjohka, samt selve Tanaelva, som det var for lite gytefisk. Forvaltningsmålet vurderes over fire år, og det var derfor flere sideelver som hadde grønn status også i 2019.

Det er forsknings- og overvåkningsgruppa for Tanavassdraget som leverer den årlige bestandsvurderingen for laksebestandene i vassdraget. Nå blir 15 laksebestander/bestandskomplekser vurdert opp mot bestandsmålene. For første gang manglet bestandene for både Anárjohka og lešjohka et høstbart overskudd ved innsiget. Dette innebærer at alt fiske på disse bestandene karakteriseres som overbeskatning i 2019. På den positive siden er beskatningen tilstrekkelig redusert under den nye Tanaavtalen (2017-) til at bestandene kan gjenoppbygges i løpet av to laksegenerasjoner.

Oppsummerte resultat fra lakseovervåkingen er publisert i FoU-gruppas årlige rapport (Anon. 2019).

Prosjekter

Skjellprøveprosjektet

Skjellprøveprosjektet er et norsk-finsk samarbeid om å samle inn skjellprøver fra laks fanget i Tanaelva. Prosjektet er en grunnstein i overvåkingen av laksebestandene i Tanavassdraget. Skjellprøvene gir kunnskap om blant annet alderssammensetningen i fangstene. Ved å gjennomføre genetisk analyse av prøvene, kan det gjøres vurderinger på hvilke bestander som beskattes i Tanaelva.

I 2019 var det 24 fiskere som hadde kontrakt med TF og leverte skjellprøver av laks, pukkellaks og sjøørret. I tillegg har andre fiskere levert inn prøver. Samlet sett ble det levert inn 1 186 skjellprøver fra norsk side, og 908 av disse var fra laks, 156 fra pukkellaks og 122 var fra (sjø)ørret. I tillegg er det samlet inn et betydelig antall prøver av ørret gjennom predatorprosjektet. Det samlede antallet er i alle fall en betydelig nedgang fra 2018, da det ble samlet inn 1 713 prøver bare fra laks. Langtidsgjennomsnittet fra 1997 er for øvrig på 2 100 prøver årlig.

Innsamling av ungfiskmateriale

Det var satt av midler på statsbudsjettet for å oppdatere den genetiske base-linen for laksebestandene i Tanavassdraget. Base-linene har en viktig rolle for forvaltningen. Fisket i Tanaelva karakteriseres som et flerbestandsfiske ettersom man gjennom hele sesongen beskatte en rekke ulike bestander fra vassdraget. Skjellprøvene fra laks fanget i Tanaelva blir analysert for å kunne si noe om hvilke bestander som fanges når, samt beskatningen av de ulike bestandene i selve Tanaelva.

Frem til nå har man brukt microsattelitter i den genetiske kartleggingen av bestandene. Metodikken byttes nå ut til SNP (snip) som gir en bedre oppløsning på individnivå. En del av det gamle materiale har vært mulig å analysere med den nye metoden, men det er i tillegg nødvendig å hente inn nytt materiale fra felt. Dette innebærer prøvetaking av ungfisk av laks i en rekke sideelver.

TF har stått for innsamlingen av materiale i Máskejohka med sideelver, Leavvajohka, Geaimmejohka, samt nedre del av både lešjohka Kárášjohka og Anárjohka. Innsamlingen i Máskejohka ble gjort i samarbeid med NINA. Prosjektet fortsetter i 2020.



Iver Boine fisker etter ungfisk av laks med elektrisk fiskeapparat i øvre del av Leavvajohka (foto: TF).

Interreg nord – Felles miljøforvaltning langs Tanaelva

TF har deltatt i et Interreg Nord prosjekt om Tanaelva (2017-2019); «*Felles miljøforvaltning langs Tanaelva*». Prosjektet var et samarbeid mellom regional og lokal miljøforvaltning i Norge og Finland. Partnere i Norge er Tana kommune, Karasjok kommune, Fylkesmannen i Finn-mark, NVE region nord og TF. Finske partnere er Lapland ELY-senter og finsk Naturressursinstitutt (LUKE).

TF har bidratt til kartlegging av kulverter som vandringshinder for lakseparr, samt sammenstilling av data til en felles norsk-finsk fiskedatabase for Tanavassdraget. De små sideelvene/bekkene er viktige sekundærhabitat som lakseparr vandrer opp i. Parren opplever økt vekst i disse bekkene pga bedre næringstilgang enn i Tanaelva. Det er derfor viktig at parren slipper opp i bekkene, og det er viktig å prioritere å minimere menneskeskapte hindringer i bekkene.

Kulverter i 16 ulike bekker på norsk side av Tanaelva ble undersøkt, og det ble vurdert at disse utgjorde enten et delvis eller fullstendig vandringshinder i 11 av disse. Kulvertene i to av bekkene; Lišmajohka og Vuohppejohka (Polmak) utbedret i løpet av prosjektet. Av de resterende bekkene ble 5 vurdert som fullstendig hinder med lite eller middels potensiale, 1 vurdert som full hindring uten utbedringspotensiale (bilde), 2 vurdert som delvis hindring med middels utbedringspotensiale og 1 vurdert som delvis hindring med høyt potensiale.

Prosjektet viste at kulverter som er utbedret må følges opp ved noen års mellomrom. Terskler kan forfalle under isgang og flom. Et eksempel på norsk side er Jovvnitjohka, hvor terskelen har forfalt siden utbedringen tidlig på 2000-tallet. Denne ble vurdert som delvis hindring med høyt potensiale.



Kulvertene E6 hindrer videre oppvandring for lakseparr i Dordnejohka ovenfor Levajok. Bekken er bratt på oversiden og kulvertene er derfor kategorisert som et vandringshinder uten utbedringspotensiale (foto: Jørn Stefan Opdahl, Statens veivesen).

Predatorprosjektet

I sesongene 2018-2019 har det vært en dusørordning for innlevering av gjedde og (sjø)ørret fanget innenfor to områder av vassdraget; 1) Tanaelva fra Sirma til Masjok, og 2) øvre tilløpselver (Karášjohka opp til Myrskog, lešjohka opp til Šuoššjávre og Anárjohka). Det har vært satt opp fryserer på Jergul Astu, Karasjok camping og Tana hotell, og fiskere har levert fangsten fortløpende i sesongen. Hovedmålsetningen har vært å kunne beskrive dietten til gjedda og ørreten på sommerstid.

Bakgrunnen var at det satt av øremerkede midler på statsbudsjettet i 2018 til et prosjekt som skulle øke kunnskapen om predatorers påvirkning på laksebestandene i Tanavassdraget. Miljødirektoratet ba Norsk institutt for naturforskning - NINA v/ M-A. Svenning utarbeide forslag til predasjonsprosjekt med bakgrunn i føringer fra Stortingsprop., Miljødirektoratet, Klima- og miljødepartementet, Fiskeridepartementet og TF. Prosjektet ble planlagt i samarbeid med TF lokale fiskere, og i siste instans ei prosjektgruppe bestående av TF-medlemmene Reidar Varsi, Edvard Nordsletta/John Nystad og Máret Guhtor, samt rådgiver Narve S. Johansen.

I løpet av de to årene ble det levert inn totalt 1 002 fisk, 637 gjedder og 365 ørret. Gjennomgang av mageinnholdet til fisken viser at særlig laksesmolt er et viktig bytte for gjedda på sommeren, særlig i de øvre delene av vassdraget. Der var lakseparr/smolt den klart vanligste byttet fisken begge årene. Laksesmolt/parr var også et viktig bytte for ørreten i øvre deler av vassdraget. Neste steg i prosjektet

burde være å kartlegge tettheten av gjedde og ørret for å kunne si noe om den samlede effekten av predasjonen fra disse artene. Predasjonen har trolig en negativ effekt på bestandene, særlig når bestandene allerede er på et for lavt nivå.

NINA-rapport fra prosjektet publiseres i løpet av mars 2020.



I regi av predatorprosjektet har det vært en dusørordning for innlevering av gjedde og ørret fanget i to områder av Tanavassdraget i 2018-2019. Målet var å beskrive dietten til disse fiskene oppe i vassdraget på sommerhalvåret. Her en gjedde fanget ved Båteng med et uvanlig stort antall smolt i magen (foto: Trygve Hansen, Båteng).

Minkprosjektet

En del av prosjektmidlene fra statsbudsjettet (2018) ble øremerket til et minkprosjekt i regi av TF. Det er kjøpt inn feller (trapper 90), og innført en dusør på 700,- pr mink som fanges langs lakseførende strekninger på norsk side av Tanavassdraget. TF har en pågående utlånsordning av feller, og oppsynet har fulgt opp feller i Lákšjohka og ved de øvre sideelvene. Lokale fiskere og fangstfolk har så langt levert 24 mink; 12 i 2018 og 12 i 2019. Minkene er stort sett fanget ved sidebekker til Tanaelva fra Rustefjelma til Lákšjohka. Vi kjenner til at det er flere mink som er fanget, men ikke innlevert enda, inkludert en mink som ble skutt i Karasjok.

Uttak av pukkellaks

Til tross for at det var ventet en betydelig oppgang av den svartlistede pukkellaksen til elvene i Finnmark i 2019, var det ingen felles strategi for utfisking av pukkellaks i Tanavassdraget. TF tok initiativ til et utfiskeprosjekt tidlig i august, og fikk endelig tillatelse til å gjennomføre prosjektet midtveis i august.

TF hadde kontrakt med 9 fiskere som drev aktivt fiske med blant annet drivgarn. Under prosjektet ble det tatt ut 126 pukkellaks i nedre norske del av Tanaelva. Drivtelling og gyteprogsregistrering fra helikopter ble dessuten testet som metoder for å lokalisere gyteplasser for pukkellaksen.



Pukkellaks fanget under det ordinære fiske i sesong 2019. Tre hanner til venstre og tre hunner til høyre (foto: TF).

Pukkellaksen sprer seg ut over store deler av vassdraget. Det er estimert at det passerte 4 500 forbi sonaren i Polmak og 350 forbi sonaren i Anárjohka. Samtidig gytte pukkellaksen i både Skiippagurra og Seidastryket, og trolig også helt nede ved Harrelv.

Vi kan sannsynligvis vente oss stor oppgang av pukkellaks i oddetallsår fremover. Fra prosjektet har vi fått erfaring om hvordan pukkellaksen kan lokaliseres og tas ut. Eneste måte å hindre at betydelige mengder pukkellaks gyter i vassdraget er imidlertid å fange dem under oppgangen. Det må i så fall utformes en felles strategi for uttak av pukkellaks i vassdraget.

Barnas laksedag

Etter at Statens naturoppsyn (SNO) i 2014 tok initiativ til å arrangere laksens dag for 5. klassinger i Tana og Karasjok har dette blitt årvisse arrangement som TF deltar på. Dette er en dag ved elva hvor det undervises i laksens biologi og livssyklus, og det tradisjonelle fisket i vassdraget. Det settes også av tid til lek og steiking av laks på bål.

SNO har vært nødt til å trekke seg fra arrangementet. I 2018 var det Joddu-prosjektet som var ansvarlig for prosjektet, og det var meningen at Norsk laksesenter skulle arve dette i 2019. Ettersom det ikke ble etablert i tide falt ansvaret for arrangementet på Tana kommune ved Erlend Eide.

Arrangementene ble gjennomført på gården til Asbjørn Guttorm i Gorvva ved øvre del av Kárášjohka 11. Juni og ved Tana museum i Polmak 29. August. I tillegg til Erlend Eide og TF ved Iver Boine, Henrik Halvari og Narve S. Johansen, bidro Asbjørn Guttorm (som ansatt på Karasjok skole) til gjennomføringen i Gorvva, mens Tana museum var viktig for gjennomføringen i Polmak. Der sto Jan Steinar Olsen for demonstrasjon av stengselsfisket, og Sigmund Nerby, som er lærer for Austertana skole, sto som tidligere for en del av undervisningsopplegget.

Fiskeoppsynet

Arrangementene ble gjennomført på gården til Asbjørn Guttorm i Gorvva ved øvre del av Kárášjohka 11. Juni og ved Tana museum i Polmak 29. August. I tillegg til Erlend Eide og TF ved Iver Boine, Henrik Halvari og Narve S. Johansen, bidro Asbjorn Guttorm (som ansatt på Karasjok skole) til gjennomføringen i Gorvva, mens Tana museum var viktig for gjennomføringen i Polmak. Der sto Jan Steinar Olsen for demonstrasjon av stengselsfisket, og Sigmund Nerby, som er lærer for Austertana skole, sto som tidligere for en del av undervisningsopplegget.

Fiskeoppsynet

Det er TF som har ansvaret for fiskeoppsynet i vassdraget jf. Tanaforskrifta § 12. På riksgrensestrekningen skal oppsynet skje i samråd med Fylkesmannen i Finnmark- som har ansvar for å ha kontakt med finske myndigheter, og Statens naturoppsyn (SNO). SNO driftet oppsynet på grensa delvis ved egne ansatte, og delvis ved tjenestekjøp fra TF-oppsynet. Oppsynet på grenseelvstrekningen skjer også i nært samarbeid med oppsynet på finsk side.

TF hadde 13 oppsynsbetjenter ansatt i 2019; 6 i Karasjok og 7 i Tana. Administrasjonen er ansvarlig for TF sin oppsynstjeneste og setter rammene for virksomheten. Helene Tapio Berg var ansatt som oppsynsleder i sesongen.

Ansatte ved Tanateamet:

- Helene Tapio Berg (oppsynsleder)
- Hans Ole Mudenia
- Magne Ballovara
- Sonja Lydia Kimo Pedersen
- Aila Emilie Sarre
- Leif Henrik Halvari
- Áile Marita Varsi

Ansatte ved Karasjokteamet:

- Sammol J. Nystad (teamleder)
- Nils Mattis Rognerud Eira
- Hans Petter Guttorm Johnsen
- Dan Vidar Rasmus
- Kátja Márja Berg Grønnli
- Jon Andreas Rognerud Eira

Oppsynets primære rolle er å ivareta Tanavassdragets miljøverdier samt forebygge miljøkriminalitet. Oppsynet har ansvar for å håndheve gjeldende fiskeforskrifter for Tanavassdraget. Veiledning og informasjon er en viktig del av jobben.

Betjentene ble tildelt oppsynsmyndighet på bakgrunn av tjenestesalgsavtalen med SNO. De har dermed hjemler til å gjennomføre et effektivt oppsyn. Frem til 2018 ble betjentene tildelt begrenset politimyndighet av Finnmark PD, men denne ordningen falt bort etter endrede føringer fra politimesteren. Samarbeidet med SNO handler også om kompetansebygging. Oppsynsledere og administrasjon var på kursing i Trondheim før sesongen, og det ble arrangert elveredningskurs for betjentene i begynnelsen av juli. I løpet av året er det arbeidet med å forbedre HMS-rutinene for oppsynet.

Det er opprettet 11 saker på norsk side av vassdraget i 2019, hvorav 9 ble gjort i Tana. Sakene omhandlet alt fra tilreisende fiskere uten fiskekort til drivgarnfiske som ikke har vært i henhold til forskrift.

Etter TF-vedtak høsten 2018 ble det lagt mer innsats i oppsynet i etterkant av sesongen og frem mot gytetiden. Det var svært liten fiskeaktivitet i siste halvdel av sesongen, særlig i de øvre sideelvene. Dette kom sannsynligvis av en kombinasjon av elendig oppgang og fangst, og tørre elver som begrenset muligheten for ferdsel med elvebåt. Den største tilleggsoppgaven til oppsynet i årets sesong var oppfølging av oppgangstellingene, og da særlig TFs oppgangsregistrering i lešjohka.



Oppsynsbetjentene Nils Mathis Rognerud Eira og Hans Petter Guttorm Johnsen er på kombinert oppsynstur og guiding for ansatte i Miljødirektoratet og Klima- og Miljødepartementet (KLD) i øvre del av Kárášjohka.

Båtregisteret

TF tok over båtregisteret for Tanavassdraget høsten 2018. Siden 1979 skal alle båter som skal benyttes til fiske i lakseførende deler av vassdraget være registrert og skiltet deretter. Det er lensmannskontorene i Tana og Karasjok som har vært ansvarlig for å føre registrene frem til TF tok over ansvaret. Registeret har vært ført manuelt i kartotek, og ikke er oppdatert etter hvert som båter har gått ut av drift, eller eiere gått bort. Overtakelse, og opprydning av registeret var derfor en stor oppgave. Helene Tapio Berg ble engasjert til oppgaven fra november 2018 til mai 2019. Arbeidet ble endelig fullført høsten 2019. Fortuna Software fikk i oppgave å inkludere registeret i kortsalgs og fangstrapporteringsdatabasen. Fiskerne kan nå administrere registreringer av egne båter på sin profil i Fortuna. Overtakelsen og oppryddingen av registeret er finansiert av statlige midler via Miljødirektoratet.

Fiskeforskriftene sier at laksebreveiere kan registrere inntil 3 båter, og andre lokale fiskere bare en båt. Laksebreveiere som driver turistbedrift, kan registrere 15 båter. Ordningene der lokale stangfiskere kun kan registrere en båt passer dårlig for norsk side. I Karasjok er den vanlig å bruke to ulike båter når skal opp i øvre del av vassdraget. I Tana er det vanlig å ha en båt for Tanamunningen i

tillegg til elvebåt for strykene. Det er vanskelig å få endret reglene for grenseelvtrekningen, men TF kan vedta endringer for helnorske deler av vassdraget.

Møter og representasjon

TF-møter i 2019

TF har avholdt 7 plenumsmøter og behandlet 107 saker i henhold til forskriftens krav. TF medlemmenes fremmøte har vært 95 %.

Saker som er behandlet:

I januar holdt TF fellesmøte med behandlingen av vedtektene som hovedsak. TF-vedtektene ble vedtatt under påfølgende møtet i mars.

TF var med å jobbe frem endringer i fiskeforskriftene jf. Tanaavtalens artikkel 6 og 7 gjennom deltakelse i arbeidsgruppa for forvaltning av Tanavassdraget. Arbeidsgruppa deltok på det norsk-finske møtet i Helsinki i februar, og jobbet med forvaltningsplanen for Tanavassdraget på møter i januar, mai og i november måned.

TF valgte å trekke seg fra forvaltningsgruppa i juni pga. avtalebrudd fra Finland ved endringer i vilkårene for salg av fiskekort fra hytteeier kvota.

TF har behandlet 14 søknader om laksebrev, ved overdragelse av laksebrev ved generasjonsskifte, eller ved salg/kjøp eller bytte av fiskesone. 10 laksebrev ble inndratt, da eierne ikke lenger oppfylte bosteds- eller slåtte vilkåret. I tillegg ble 24 leiesaker av fiskerett for en sesong, og korttidsleie for deler av en fiskesesong behandlet.

TF tok over ansvaret for Båtregisteret for Tanavassdraget. Et større oppryddings-arbeid startet høsten 2018, og pågikk ut særlig vinter/vår 2019. I løpet av høsten ble registeret overført til kortsalg- og fangstrapporteringsdatabasen til Fortuna Software. Fiskerne nå administrere registreringen av egne båter på sin egen profil i Fortuna.

Prosjekter, hovedsakelig predasjonsprosjektet

Status av fiskekortsalg og budsjettrevidering.

Det ble arrangert åpne rådgivende laksemøter i henhold til Tanaforskriftens § 6, 5. ledd den 15. og 16. oktober i Karasjok og i Tana. På møtene orienterte TF om fisket, fangst og pågående prosjekter, og det åpnes for innspill fra fiskerne.

Andre møter

Norge og Finland inngikk den 30. september 2016 avtale om fisket i Tanavassdraget («**Avtalen**»). Tanaavtalen med Finland om fisket i Tanavassdraget fra 2016 er meget omstridt. I avtalen ble det innført en ny rettighetskategori for fisket i Tanavassdraget – ikke-fastboende personer *med eiendom og fiskerett på finsk side*, dvs. hytteeiere som ikke oppfyller bostedskrav som lokale.

TF var med på å jobbe frem ny behandling av Tanaavtalen i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. TF-leder og direktør deltok i den åpne høringen i komiteen 20. mai. Flertallet i komiteen innstilte at ministeren skulle ta kontakt med finske myndigheter med sikte på å frata finske

hytteeiere i Tanadalen muligheten til å videreselge fiskekort. Innstillingen ble nedstemt i Stortinget 20. juni 2019.

2019 er det internasjonale villaksåret, og TF deltok på Villakskonferansen i Trondheim i februar. Konferansen ble arrangert av *Vitenskapelig råd for lakseforvaltning*.

TF ble tatt opp som *non-governmental organization* (NGO) i *North Atlantic Salmon Conservation Organization* (NASCO), og var representert ved TF-medlemmene Benn Larsen og Asbjørn Guttorm under det årlige NASCO-møtet som denne gang ble avholdt i Tromsø.

Fellesmøte 2019

Etter hjemmel i forskrift om fisk og fisket i Tanavassdraget, FOR 2011-02-04 nr. 119 og FOR 2014-06-20-787 § 8 første ledd ble det avholdt fellesmøte for fiskeberettigede jf. § 3 På Sirma grendehus 26. oktober 2019.

I alt 67 fremmøtte deltagere deltok ved møtet, hvorav 12 personer møtte med fullmakt. Ved møtet ble det orientert om TFs drift for perioden fra november 2015 til oktober 2019. Det gikk bl.a. på TFs oppgaver iht. forskrift, saksbehandlingen må være i tråd med forvaltningsloven, om ny Tanaavtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget fra 2016, som trådte i kraft i 2017 og ny vurdering av avtalen i Stortinget i juni 2019. Videre om TFs rolle i forvaltningen etter ny tanaavtale, deltagelse i arbeidsgruppa for forvaltning og om TFs fratreden fra gruppa i juni 2019. Deretter om TFs driftsgrunnlag, økonomistyring og om avsetninger til utbetaling av andels overskudd og avsetninger til fond i inneværende periode. Videre ble det orientert om pågående feltprosjekter, og fra oppgangstellingene fra hovedelva og i noen sideelver, både i nedre – og i øvre del.



Nye TF konstituert ved møtet 2. november 2019. Fra venstre John Nystad (leder), Steinar Pedersen, Reidar Varsi, Rune Aslaksen, Benn Larsen (nestleder), Solveig Boine Nikkinen, Dan Vidar Rasmus, Máret Guhttor, Asbjørn Guttorm.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

TF medlemmer 2019 – 2023

TF medlemmer etter valg ved fellesmøte 26. oktober 2019, og etter oppnevningene i Karasjok – og Tana kommuner, etter kommunevalgene høsten 2019.

Tabell 1: Tanavassdragets fiskeforvaltning fra konstituering 2. november 2019.

TF-medlem	Personlig stedfortreder	Valgt/oppnevnt av
John Nystad (leder)	Kjell Olav Guttorm	Karasjok kommune
Benn Larsen (nestleder)	Hilde Sabbasen	Fellesmøte
Máret Guhttor	Márjá-Liissá Partapuoli	Tana kommune
Steinar R. Pedersen	Per Ivar Stranden	Tana kommune
Solveig Boine Nikkinen	Jan Idar Somby	Karasjok kommune
Rune Aslaksen	Jorunn A. Sottinen	Fellesmøte
Reidar Varsi	Oskar Trosten	Fellesmøte
Dan Vidar Rasmus	Alma Helander	Fellesmøte
Asbjørn Guttorm	Liv Tone Boine	Fellesmøte

Ved TF møte i 2. november, ble John Nystad valgt som TF-leder og Benn Larsen som nestleder for perioden november 2019 – november 2021.

Antall fiskeberettigede etter Tanaforskriftens § 3

31.12.2019 har 343 personer fiskerett med garn etter Tanaforskriftens § 3.

Administrasjon

Direktøren er øverst administrative leder i TF, og ivaretar ansvaret i samsvar med delegasjon fra TF til direktør. I fiskesesongen engasjeres i tillegg oppsynsbetjenter. For å ivareta forvaltningsoppgaver inklusive oppsynstjenesten har TF i 2019 hatt 5,5 årsverk. Av dette utgjør oppsynstjenesten 3 årsverk. Administrasjonen består av:

- Hans-Erik Varsi, direktør
- Narve S. Johansen, rådgiver
- Helene Tapio Berg, prosjektstilling båtregisteret, 5 mnd.
- Iver Boine, prosjektstilling 5 mnd.

Økonomi

Årsregnskapet består av balanse pr 31. desember 2019, aktivitetsregnskap med noteopplysninger.

Driftsresultat før finansinntekter og avsetninger er - kr. 70 059,-

Etter netto finansposter, blir Årsresultatet på kr. 5 186,-

Fond

Samlet fondskontoer pr. 31.12.2019 er kr. 5 545 063,-

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Direktørens innstilling:

Tanavassdragets fiskeforvaltning vedtar fremlagte årsrapport 2019.

Vedtak: